

BÖLÜM

61

SAÇ DÖKÜLMESİ

Binnur TAĞTEKİN SEZER¹

GİRİŞ

Saçın varlığı, memelileri diğer canlılardan ayıran farklı özelliklerden birisidir (1). Toplumlarda, gençliğin ve sağlığın göstergesi olarak algılanır (2). Saç üç ana etnik alt gruba ayrılır: Asya, Afrika ve Avrupa. Ancak yakın tarihli bir çalışmada, bu sınıflandırma üç parametre dikkate alınarak sekiz ana alt gruba genişletilmiştir: eğri çapı, kıvrılma indeksi ve dalga sayısı (1). Bireyde her gün 100 den fazla saç teli dökülür (3). Birçok kişi için saç dökülmesi hayat kalitesini ve duygusal iyilik halini olumsuz etkileyen bir sorundur. Son araştırmalar, saç lifi dökülmesinin aktif ve yüksek düzeyde kontrollü bir süreç olduğunu göstermektedir. Ancak foliküllerdeki bireysel saat mekanizmasını ve süresini belirleyen faktör kesin olarak bilinmemektedir (4).

TARİHÇE

Saç, kadın ve erkeklerde kültürlere göre eşey-sel farklılık göstergesi olabilen, kafa derisini kaplayan bir yapıdır. Şekli, rengi, yoğunluk miktarı toplumlar arası farklılık gösterir (5). Kayıtlı tarihin başından beri insanlar dış görünüşlerine önem vermektedirler. Güzellik ve gücü vurgulamak için saça stil vermek, içgüdüsel bir arzu gibi gözlenmiştir. Saçlar ayrıca, toplumdaki kültü-

rel, dini gelenek ve adetlere göre değişim göstermekle birlikte, kişinin rütbe, cinsiyet, yaş alma gibi durumlarında da belirleyici faktör olmuştur (6). Evrimsel psikologların yaptığı çalışmalar sonucunda çeşitli toplumlarda saçların uzun ve parlak görünümü doğurganlığın ve sağlığın göstergesi olarak da kabul edilegelmiştir (7). Saç dökülmesi, hayati tehlike oluşturmamakla birlikte, bireylerin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilen, rahatsız edici bir durumdur (8). Bu durumla başa çıkmada yardımcı olan peruk kullanımı, antik mısır döneminden beri süregelen yaygın bir gelenektir (6). Alopesi betimlemesi M.Ö. 2000’li yıllarda eski Mısır Ebers papirüslerinde yapılmış; terim olarak kullanımını ilk Hipokrat yapmıştır. Hastalık adı olarak alopesi areata kullanımı 1763 yılında Sauvage tarafından başlanmıştır (9).

FİZYOLOJİ

Deri, memeli yaşamının hayatta kalmasında çok büyük öneme sahip bir organdır. Derinin ektoderm ve mezoderm tabakalarında duyuşal nöronlar, ter bezleri ve saç folikülleri bulunmaktadır (4). İntegümental sistemin bir parçası olan saç, folikülünün oturduğu dermal tabakada aşağıya doğru uzanır. Cildi soğuktan ve UV ışın-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, btagekin@yahoo.com

risi normal görünümde ve saç dökülmesi belirgin olmayabilir.

- Sistemik bulgularla birlikte görülen saç dökülmelerinde, tanıya varmak için, öykü ve fizik muayeneye ek olarak laboratuvar tetkiklerinden de faydalanılmalıdır (8).

KAYNAKLAR

1. Erdoğan B. Anatomy and Physiology of hair. In: Kutlubay Z, Serdaroglu S (eds). *Hair and scalp disorders*. London: IntechOpen; 2017. doi: 10.5772/67269
2. Hoover E, Alhaji M, Flores JL. Physiology, hair. In: StatPearls[Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2022. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK499948> [Accessed: 19th January 2022].
3. Likhitkar M, Shakur AA, Bansal KK, et al. Alopecia-reason and possible treatments. *MOJ Drug Design Development & Therapy*. 2018;2(5):198-208.
4. McElwee KJ, Sinclair R. Hair physiology and its disorders. *Drug Discovery Today: Disease Mechanisms*. 2008;5(2):e163-e171.
5. Dağ D. Erişkin Erkeklerde Görülen Kalıtsal Saç Dökülmesi ile Elin 2. Ve 4. Parmak Oranları Arasındaki İlişki (tez). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, 2017.
6. Haas N. Hair over the ages and in art-the culture, and social history of hair and its depiction in art. In: Blume-Peytavi U, Tosti A, Trüeb R (eds). *Hair growth and disorders*. Berlin: Springer, 2008. doi: 10.1007/978-3-540-46911-7_27
7. Frost P. Evolution of long head hair in humans. *Advances in Anthropology*. 2015;05:274-281.
8. Phillips TG, Slomiany WP, Allison R. Hair loss: common causes and treatment. *American Family Physician*. 2017;96(6):371-378.
9. Turkyay A, Uzuncakmak TK, Engin B, et al. Alopecia Areata: güncel gözden geçirme. *Dermatoz*. 2020;11(4):39-51. doi: 10.4274/dermatoz.galenos.2021.88598
10. Alyoussef A. Comparative study of the online over-the-counter hair loss products. *Journal of Dermatology Research and Therapy*. 2020;6:77. doi: 10.23937/2469-5750/1510077
11. Rambwawasvika H. Alopecia types, current and future treatment. *Journal of Dermatology & Cosmetology*. 2021;5:93-99.
12. Tamashunas NL, Bergfeld WF. Male and female pattern hair loss: treatable and worth treating. *Cleveland Clinic Journal of Medicine*. 2021;88(3):173-182.
13. Bosnić Z, Šarić B, Vučić D, et al. Alopecia in pre-existing autoimmune thyroid disease in family medicine practice: can hyperprolactinemia induce hair loss? A case report. *Acta Dermatovenerologica Alpina, Pannonica et Adriatica*. 2021;30(2):75-77.
14. Lin RL, Garibyan L, Kimball AB, et al. Systemic causes of hair loss. *Annals of Medicine*. 2016;48(6):393-402.
15. Yorulmaz A. Androgenetik alopesi. *Çağdaş Tıp Dergisi*. 2016;6(3):248-254. doi: 10.16899/ctd.45565
16. Łukasik A, Kozicka K, Kłosowicz A, et al. The role of family history and its influence on the onset time in female pattern hair loss. *Postępy Dermatologii Alergologii*. 2021;38(5):815-818.
17. Sattar F, Almas U, Ibrahim NA, et al. Efficacy of oral vitamin D(3) therapy in patients suffering from diffuse hair loss (telogen effluvium). *Journal of Nutritional Science and Vitaminology*. 2021;67(1):68-71.
18. Kayiran O, Cihandide E. Evolution of hair transplantation. *Plastic and Aesthetic Research*. 2018;5:9. doi: 10.20517/2347-9264.2017.86
19. Gentile P. The new regenerative and innovative strategies in hair loss. *EClinicalMedicine*. 2021;37:100995. doi: 10.1016/j.eclinm.2021.100995.
20. Talei B, Shauly O, Gould D. Platelet rich plasma hybridized adipose transplant (PHAT) for the treatment of hair loss: a case series. *Aesthetic Plastic Surgery*. 2021;45(6):2760-2767.
21. Bütünleyici Tedaviler Araştırma Derneği (BÜ-TAD). *Aylık bülten Aralık 2019*. [Online] <https://www.butad.org/sites/other/butad/uploads/yayinlar/aralik-2019.pdf> [Accessed: 20th January 2022].
22. Chan L, Cook DK. Female pattern hair loss. *Australian Journal of General Practice*. 2018;47(7):459-464.
23. Sharquie KE, Jabbar RI. COVID-19 infection is a major cause of acute telogen effluvium. *Irish Journal of Medical Science*. 2021:1-5. doi: 10.1007/s11845-021-02754-5.